

ДІЯЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ США

Сень Л.В.
м.Тернопіль, Україна
Тернопільський національний
педагогічний університет ім.В.Гнатюка

Анотація

В статті розглядається діяльність преподавателя высшей школы Соединенных Штатов. Также перечисляются наиболее необходимые качества, которые свидетельствуют о профессиональном уровне преподавателя и есть необходимыми для успешной педагогической деятельности.

Сучасний світ з його складними соціальними проблемами і високими технологіями покладає великі надії на систему вищої освіти і викладачів, як на ключові фактори запоруки успішного розвитку суспільства. Відомо, що коли суспільство переживає важкі часи, критики завжди звинувачують школу у низькому рівні викладання, а вчителів у неспроможності підготувати висококваліфіковані кадри. Для задоволення потреб суспільства урядом США була проведена низка реформ, спрямованих на удосконалення системи вищої освіти. Усі ці зміни змусили науковців переглянути вимоги до викладача вищої школи, до визначення рівня професіоналізму.

Проведений аналіз літературних джерел свідчить, що процес офіційного оформлення професії викладача вищого навчального закладу в Сполучених Штатах, як і цілої системи вищої освіти, остаточно завершився в другій половині XIX століття. Важливим кроком на шляху до професіоналізації діяльності викладача стала диференціація різних галузей знань. Так, до другої половини XIX століття викладач проводив всі заняття протягом цілого курсу навчання, а з 1950-х років — почав викладати лише один предмет.

Сучасна система американської вищої освіти є великою, різноманітною і децентралізованою структурою. Згідно Конституції США, вся відповідальність за сферу освіти покладається на конкретні штати. Таким чином, в Сполучених Штатах не існує єдиних стандартів освіти, так як в кожному штаті є свої законодавчі акти в цій галузі.

Сьогодні вищу освіту в США можна здобути в будь-якому навчальному закладі, який пропонує ступінь бакалавра (професійна школа, коледж, університет, альтернативні курси). Ступінь магістра і доктора можна отримати в університеті. Американський університет досі залишається класичним закладом для отримання вищої освіти. Як правило, вони розміщені в своєрідних містечках – кампусах, де

розташовані навчальні корпуси, гуртожитки, бібліотеки, їдальні, спортивні споруди, будинки професорсько-викладацького складу, науково-дослідні центри та лабораторії [1].

Аналіз структури посад, обов'язків і статусу викладачів вузів США показує, що приблизно 65% викладачів працюють в державних установах і біля 54% — в приватних закладах. Майже всі чотирирічні університети мають чотири основні посади викладачів: професор (Full Professor), доцент (Associate Professor), старший викладач (Assistant Professor) і викладач (Instructor). Крім основних посад існує також посада лектора (lecturer) і помічника викладача (Teaching Assistant), яку як правило отримують аспіранти. Процентний розподіл професорсько-викладацького складу вузу США має приблизно такий вигляд: професори – 34%, доценти – 26%, старші викладачі – 23%, інструктори – 15%, лектори – 3% [2].

Для того, щоб стати викладачем університету необхідно отримати ступінь магістра (MD), а посада старшого викладача вимагає ступінь доктора (Ph. D). Посаду доцента і професора університету призначають після висновків спеціальної комісії, яка аналізує та оцінює роботу викладача.

Педагогічне навантаження і науково-дослідна робота викладачів залежить від типу та розміру вузу. В американських університетах викладач може виконувати наступні функції: вести практичні заняття, читати лекції, консультувати студентів з академічних і особистих питань, керувати роботою студентів і аспірантів, консультувати різноманітні проекти і програми, займатись науковою діяльністю та інше.

Говорячи про викладачів вищої школи США, американський вчений Б. Кларк підкреслює, що «її представники високо цінують професійні якості і при цьому не існує ні дисциплінарних, ні інституційних меж. Серед професорсько-викладацького складу завжди цінувався високий ступінь наукової кваліфікації». Основною метою викладача є: удосконалення знань студентів і розвиток їх творчих здібностей; розвиток навиків самоосвіти; підготовка до роботи; науково-дослідна діяльність[4].

Однак, реалізація поставлених задач можлива лише при наявності достатнього рівня сформованості професійної компетентності викладача. Аналіз педагогічної літератури свідчить, що дослідники по-різному трактують поняття «професійність». Так, К. Фельдман виділяє 3 основних групи, які характеризують цей термін. Перша група пов'язана з організаційними і комунікативними вміннями, і включає:

- ентузіазм в роботі;
- чітке, доступне пояснення матеріалу;
- знання предмету;

- здатність зацікавити студентів.

Друга група стосується відносин викладача зі студентами, а саме:

- керування процесом навчання;
- залучення студентів до активної роботи під час занять;
- повага до студентів;
- поза аудиторні контакти з студентами;

Третя група містить конструктивні вміння викладача і передбачає:

- підготовку і розробку курсів;
- чіткість постановки задач перед студентами;
- об'єктивність оцінки.

Інший американський педагог І. Шерман виділяє такі п'ять елементів, які свідчать про професійність викладача:

- знання предмету;
- стимулювання студентів до навчання;
- чіткість і доступність під час пояснення матеріалу;
- організаційні здібності під час підготовчого етапу навчання;
- ентузіазм в роботі [3].

Таким чином, запропоновані класифікації дають можливість визначити основні якості, які характеризують рівень професійності викладача. Це є: знання предмету, вміння організувати навчальний процес, комунікативні вміння та позитивне ставлення до роботи, надання педагогічної підтримки для розвитку і самовдосконалення особистості студента в умовах демократизації і гуманізації освіти, при яких відбувається максимальне поєднання особистісних, суспільних і державних інтересів. Викладач повинен допомогти молодій людині виробити досвід адаптації в умовах швидкозмінного світу, уміння відносно безболісно вписуватися в контекст сучасних процесів розвитку цивілізації. Професійний обов'язок викладача полягає в тому, що він зобов'язаний допомогти молодій людині стати не тільки висококваліфікованим фахівцем, але і творцем культури, представником нового типу інтелігенції, володіти творчою уявою, креативними здібностями, продуктивним інтелектом, толерантністю і глобальним мисленням при вирішенні соціальних і професійних проблем.

Професійна поведінка викладачів вищих навчальних закладів регламентується кодексом професійної поведінки викладачів вищої школи США. Центральною ідеєю Кодексу є пошана індивідуальності студента і визнання загального характеру праці викладача і студента в процесі виховання і навчання.

Члени організації College Teachers зобов'язали дотримуватися Кодексу професійної поведінки, згідно якого вони зобов'язані:

1) поводитися в будь-яких ситуаціях відповідно до закону, пам'ятаючи про цілісний характер своїх обов'язків, при цьому дане положення є основоположним при вирішенні будь-яких конфліктів;

2) підтримувати високий стандарт власної поведінки і не робити нічого, що могло б знизити їх авторитет учбового закладу або професії;

3) нести відповідальність за встановлення і підтримку хороших стосунків з іншими професійними, суспільними і приватними організаціями;

4) сприяти підтримці престижу професії в очах громадськості і в засобах масової інформації;

5) остерігатися вчинити дії, які могли б завдати шкоди або підірвати репутацію інших представників педагогічної професії;

6) поважати думку, вимоги, інтереси будь-якої особи, незалежно від статі, віку, етапу навчання, соціального статусу і культури і забезпечувати всім рівні можливості в галузі освіти;

7) поважати інтереси і очікування батьків, опікунів і опікунів своїх студентів;

8) дотримувати конфіденційності інформації, отриманої в приватному порядку;

9) сприяти у міру можливості розкриттю освітнього потенціалу окремих студентів і навчальних груп;

10) здійснювати професійну оцінку і пропонувати вирішення виникаючих освітніх проблем, що виникають;

11) утримуватися від будь-яких дій, які б могли завдати шкоди колегам або студентам;

12) не користуватися своїм положенням і владою в особистих, політичних або інших цілях;

13) робити всі зусилля по вдосконаленню професійних знань і умінь як у себе, так і у своїх колег;

14) здійснювати плідну співпрацю з іншими фахівцями в освітніх установах, органах освіти, екзаменаційних комісіях, а також інших організаціях [4].

Таким чином, хоча в США і не існує єдиних вимог до діяльності та особистості викладача вищого навчального закладу, все ж таки існують певні якості, які визнаються більшістю науковців Сполучених Штатів. Вважаємо, що проведений аналіз вимог, спрямованих на удосконалення професійного рівня викладача в США, буде корисним і для українських викладачів.

Література

1. Яблонський В. Вища освіта України на рубежі тисячоліть. – Київ, 1998. – С.111-123.
2. National Center for Educational Statistics. (2001a), “Projections of Education Statistics to 2011. Table 10: Total Enrollment In All Degree-Granting Institutions, By Sex, Attendance Status, And Control Of Institution, With Alternative Projections: Fall 1986 to Fall 2011”
<http://nces.ed.gov/pubs2001/proj01/tables/table10.asp>
3. Sharon Feiman-Nemser *Teacher Preparation: Structural and Conceptual Alternatives*
<http://ncrtl.msy.ua/http/ipapers>
4. Veysey L. R. *The Emergency of the American University*. – Chicago: University of Chicago Press, 1965. – 358p.